

DISCURSUS
De
ACADEMIIS
earumq; Statu & Juribus;

Divinâ annuente Gratia in regia Aboënsi

P R A E S I D E

M I C H A E L E O. WEXIONIO
Polit: & Hist: Professore.

Respondente

C A R O L O I S A A C I R O T H O V I O
eorundem Studiorum Cult.

Eruditis ad ventilandum propositus
ipsis Calend: Junij anno æræ
Christianæ 1644.

Boterus lib. 2. de orig. urb. c. 4.

Nihil magis barbariem, vim, perfidiam, licen-
tiam vitæ, hæresin, atheismum & confusio-
nem omnium parit, quam Scholarum & A-
cademiarum defectus.

A B O Æ Petrus Wald Acad. Typog. 1644.

Prælustri ac Generosissimo

DOMINO,

DN. A X E L I O
OXENSTIERNÆ

Lib. Baroni in R̄imitho/ Domino in

Fiholm & Eidoön/&c.

S. & R. & M. ^{tis} Regnorumq; Sueciæ, respe-
ctivè Tutori, Senatori & Cancella-
rio Magno, nec non provinciali
judici Bothniæ Aquilonaris,
Domino atq; Patrono meo
Clementissimo,

Discursum hunc de Academijs

humilimè

*Consecro &
offerō.*

Dedicatio

• • • • • • • • • • • •

PERILLUSTRIS ET EXCELSÈ
DOMINE,

Mecœnas gratosissime.

Merita Illustris Tuae Excelositatis, quæcum admodum cunctos tangunt, ita etiam gratitudo ab omnibus exigitur. Cœlestes quippe virtutes tuae, ut hostibus terrorem, sociis amorem & confidentiam iniiciunt, ita patriotis reverentiam & frequentissima pro tua salute vota injungunt. Divinam quâ bella & res maximas direxisti, immo confecisti, Prudentiam, glorioſiſſimo Regi, non tantum vivo, sed etiam mortuo saluberrimis consilīis atq[ue] directione sapientissimâ Victorias comparasti: Nec Rege, verè imperatorio mortis genere, cadente gloriam magis quam arma Suecorum cadere passus, quis unquam satis admirari nedum laudare poterit? Quod animus vix concipit; quomodo lingua vel calamus assequentur?

Prælustri ac Generosissimo

DOMINO,

DN. AXELIO

OXENSTIERNAE

Lib. Baroni in Rymitho / Domino in

Fiholm & Eidoön / &c.

S. R. M. Regnorumq; Sueciæ, respe-

ctivè Tutori, Senatori & Cancella-

rio Magno, nec non provinciali

judici Bothniæ Aquilonaris,

Domino atq; Patrono meo

Clementissimo,

Discursum hunc de Academijs

humilimè

Consecro &

offerò.

Dedicatio

PERILLUSTRIS ET EXCELSÉ
DOMINE,

Mecœnas graticissime.

Merita Illustris Tuae Excelositatis, quæcum admodum cunctos tangunt, ita etiam gratitudo ab omnibus exigitur. Cœlestes quippe virtutes tuae, ut hostibus terrorem, sociis amorem & confidentiam iniiciunt, ita patriotis reverentiam & frequentissima pro tuâ salute vota injungunt. Divinam quâ bella & res maximas direxisti, immo confecisti, Prudentiam, glorioſſimo Regi, non tantum vivo, sed etiam mortuo saluberrimis consilijs atq[ue] directione sapientissimâ Victorias comparasti: Nec Rege, verè imperatorio mortis genere, cadente gloriam magis quam arma Suecorum cadere pafſus, quis unquam satis admirari nedum laudare poterit? Quod animus vix concipit; quomodo lingua vel calamus aſſequentur?

Quin adhuc nutu S.R.M.tis cum Illustrissimis Collegis, cominus & eminus, Patriæ Iuræne latum unguem diminui pateris, commoda non negligis: pericula & Nocitura, non modo avertis, sed & antevertis. Stupent exteri; gratantur indigenæ, omnesq; nihil ardentiūs, quam incolumentatis perennitatem precamur. Hæc nemo non sincerus patriota sollicitis ingeminat votis: omnesq; ex equo tenent. Sunt & quæ me propfiūstangunt inq; vota & venerationem totum resolvunt. Patruum meum quantò in juvenilibus annis præceptorem amore coluisti, tanto in proiectiori ætate favore ac benevolentia complexus, ejusq; posteris exuberantem illum Clementie fontem nunquam clausisti. Quid dicam de favore & indulgentia, quâ Reverendus mihiq; unicè charus genitor, ut olim inter exterios juvenis ita ingravescente ætate domi, semper est habuit & adhuc dum habetur? quin ipse favor cum annis crevisse videtur. Cujus cum recordor viscera mihi omnia in gratitudinem commoventur. Pudet referre magnitudinem beneficiorum in germanos meos: ff sam, cum nullum extiterit gratitudinis documentum; nisi & ea Illust. Tuæ Excelositatis esset conditio, ut referri nihil possit aut poscat, nostraq; ea tenuitas ut nihil, præter gratae mentis testi-

testificationem, declarare valeamus. Hec non sec^o
ac periculum Crœsi, filiolo, mihi non satis alias vel
à lingua vel à calamo instructo silentium ruperunt.
Cumq; nihil sit aliud quo humiliam meam obser-
vantiam testatam facere queam, dissertatiuncu-
lam hanc de Academiis, inter primos Academias
hujus sonos, solent a tenellæ etatis voces, haud proter-
væ, indulgentius tolerari, Illust. Tuæ Excel^{it}atis sum-
mo Academiarum Patrono, debitâ subjectione in-
scribere non dubitavi.

Cunctantem & tanti Numinis vultum reverentem,,
animavit Clariss. Præses, immensum regiæ cum munificen-
tiâ in exteris sibi favorem declaratum allegans, quem non,
minori deinceps in patriâ auctum & cumulatum clementiâ,
publicè privatimq; laudat. Jacta est alea. Quapropter Per-
illustris & Excelsæ Dne, qui totam Patriam immensis & in-
numeris beneficiis tibi tuisq; posteris diuinixisti, qui patruo,
Parenti, agnatis, fratribus totiq; familiæ præceptotibusq; fa-
ventiæ auram hactenus non denegasti; me quoq; meaq; stu-
dia Academica eodem clementissimo favore ne dignere
submissè obsecro & obtestor: Deus S: R: M:ti. & toti Pa-
triæ, mihi meisq; tantum columen diu conservet etiam atq;
etiam voveo!

Illust: Tuæ

Excelsitatis

Subjectissimus,

CAROLUS ISAACI
Rothovius.

Præambulum.

IN Academiis vivimus, & mul-
ti tamen, quid sit Academia, ejusq;
Jura ignoramus. Ne igitur nostrum
alicui occinatur, quod Servio quon-
dam *Rome à Quinto Mutio increpa-*
ff. de orig. bundo objectum accepimus: turpe es-
Jur se patricio & nobili, causas oranti, jus, in
quo versetur, ignorare. Ita nobis in-
decorum sit Academicos vocitari:
quid autem hoc importet nescire.
Præterea cum nō ita pridem lux hæc
Academica, Divinâ & regiâ afful-
gēte gratiâ, in his oris, insueto exem-
plo radiare cæperit; Seculis priorib;
multis nomine, plurib. reipsâ inco-
gnitâ; Neq; ab officio alienum neq;
literatis, sive in Academiis vixerint
sive non, rem ingratam fore spera-
mus, si paucis de Academijs, carun-
dem statu & jurib. differuerimus.
Si in momis & nostri ordinis flagel-

lis

lis invisa fuerint, nil moramur: tan-
tò hic labor nobis erit gratior, quan-
tò illis ingratiōr, quibus labes no-
stra semper est gratissima. Ut v.
quæcunq; à nobis allata fuerint eò
majus inveniant pondus, nihil fer-
mè ex proprio cerebro; Sed omnia,
vel ex legibus & constitutionib. A-
cademicis à S. Magist. confirmatis,
vel ex historiis & probatis authori-
bus adducemus, & stabiliemus. Per-
spicuitatis a. ac ordinis gratiā, differ-
tatiunculam hanc ad quinq; Mem-
bra redigemus.

- I. De Academiarum Origine & Causis.
- II. De earundem bonis & rebus adpertinentib⁹.
- III. De Personis, docentibus ac discentibus, nec
non utrisq; inservientibus,
- IV. De Studiofis.
- V. De Privilegiis, gradibus & honoribus Acade-
micis, nec non Jurisdictione Academia-
rum.

Faxit Magnificentissimus totius
orbis Rector, ut eidem grata reiq;
publicæ literariæ salutaria promere,
quemadmodum volumus, ita quoq;
valeamus!

I. MEMBRUM.

I.

Becwan. in
voce Academias, ubi
notat pen-
ultimam,
& produci
& corripi
posse.

Conf. Be-
sold: de Ju-
re Acad.
Matth.
Steph.
Disp. de
Acad. th. 5.
Ex Midden-
dorp. lib. I.
c. i. de
Acad. &c.

ACADEMIA, quoad vocem, ex
græco idiomate derivatur, ab a-
cos, quod medelam seu medicinam
significat, & demos, quod populum
denotat, quasi populi medicinam,
dixeris. In Academiis enim rudi &
ineptæ plebeculæ nebulas ignoran-
tiæ abstergem⁹, inscitiaq; caliginem
expurgamus. Huc veniunt mente
ægri, tenebris obscuratum habentes
intellectum & volūtatem à Deo atq;
virtutibus aversam, cujusmodi mor-
bis obnoxij omnes in protoplastis
facti sunt; redeunt intellectu illu-
minato & voluntate ad Deum & ho-
nestatem conversa; Huc veniunt im-
peditæ lingvæ; expeditissimi rece-
dunt. Huc appellunt ll:m. ratio-
num, naturæq; sensu omni destitu-
ti; accuratissimi ac prudentissimi
revertuntur: Hic divinum illud,
Nosce te ipsum, docetur & discitur.

Sum.

Summà; & animi & corporis reme-
dia hīc propinantur. Merito itaq; A-
cademiæ, academiæ audiunt: id est,
populi seu publica medicina. Hinc
quemadmodum salutaria atq; fide-
lia medicorum consilia sequuti sa-
lubriores & vivaciores existere so-
lent; Ita etiam Respub. in quibus
Academiæ, artium scientiarum &
facultatum domicilia extiterunt
diutissimè floruerunt; ubi v. Scho-
læ jacuerunt spretæ ac contemptæ,
minus felicitè gubernatæ fuerunt,
teste experientiâ. Addatur Besold-
dus De Jure Academiarum, ex quo
nos plurima in hoc discursu deliba-
refatemur..

2. Antequam ulterius progre-
diemur, operæ precium videtur no-
tare vocabulum *Academie* non uno
tantum modo accipi. Nam i. pro
quibuslibet publicis eruditionis, ex-
ercitijs, qualia Italos in singulis ferè
urbibus celebrioribus habere testa-
tur *Besoldus* ex *Guazzo*, *Boccalino*,

Riccobono & Zwingero; ubi in col-
legiis hisce, poësis aliaq; liberalia
studia lingvâ etiam hetruscâ exco-
luntur; Sumptus vero ab ipsis Civi-
bus per Symbola conferuntur. Qua-
les exercitationes ejusdem Befoldi etiam
judicio, Gallorum & Germanorum, nec
minus nostrorum quorundam nobilium,
Chorearum, poculorum, armorum, ve-
nationum, lusuumq; delectationibus longè
preferenda. 2. Pro ipsius Philo-
phiæ delineatione ac descriptione.
Sic Petrus Primodeus lingvâ Gallica, si-
bi vernaculâ, L Academie Francoise
inscripsit. 3. Pro summa superna-
turali & angelica omnium rerum
cognitione, quo sensu dicimus, spe-
ramus & optamus nos in cœlestem,
olim Academiam translatum iri. Et.

Althus, c.
28. n. 35.

4. Pro publicis pietatis & bonarum ar-
tium officinis in quibus brabeia doctis &
idoneis conferuntur.

3. Eodem sensu Schola sublimio-
res & majores, nec non universitates
scil, literaria vel Academicæ dicuntur,

sive quod universis ad eas aditus patet, ex sententiâ Matth. Steph. sive quod universa artium genera, eorumq; Encyclopædiam complectantur, uti cum Perionio Besoldus censet, de jure Academiarum, c. 2, n. 2.

Matth.
Steph.
Acad.c.r.
n. 16. &
seqq.
Perion. L.r.
de Græc. &
Rom. Magist. in fin.
Althus.
c. 5. n. 8.

Adde quod reverâ sint universitates id est; ut definiunt Politici, plurimum collegiorum in eodem loco habitantium certis legib⁹ factæ consociationes.

4. Atq; definiri potest Academia, Schola publica ubi ex privilegio summi Magistrat⁹ omnes licite artes proponuntur & summi studiorum gradus conferuntur, ut Dei honor propagetur, & Resp. idoneis civibus augeatur.

5. Ut v. quæ hîc strictim dicuntur, clariûs patescant; Definitiōnem hanc in suas resolvemus causas. Efficiens causa generalissima quidem & maximè universalis est ipse Deus, omnis boni dator & author, quem in Definitione licet expressè non nominemus, non excludimus tamen sed præsupponimus.

Ab-

Absurdum n. esset imò impium,
statuere sanctos Patres ante & post
diluvium, Scholas pietatis & bona-

Heig. Part. 1. quæst. II.
n. 22. rum literarum, quales ipsorum ædes
fuère, absq; divino afflatu instituis-

Joh. Boter. se: Sacerdotes in Urbibus Leviticis
I. 2. de orig. in Najoth. Samuelem in Scholâ Hierichuntinâ & Ramod Gilead, ibi-
Urb. c. 4. dem & Heliam ac Helisæum sacra-
rum & profanarum literarum pro-
fessioni absq; favente Dei nutu præ-

Act. 6. fuisse. In sancta Civitate Hiero-
v. 9. lymitanâ complura fuisse collegia:
Et Salvatorem ipsum Scholam cum

discipulis instituisse constat; Omnesq; pii Reges & Principes divino instinctu, & in Dei honorem Academias se erigere & fundare asseverarunt. Ita Eberhardus I. Comes Wurtembergensis, Academiæ Tubingensis fundator, 1477. in exordio privilegii notabiliter inquit:

piâ intentione puteum vitæ fodere
sategimus, unde ex omnibus mundi partibus desiderata ac salutaris sapi-

Magnalia
P. pum.
Dei sunt o-

Sapientia hauriri potest, ad restin p̄fa. Corr-
guendum ignem perniciosissimum rad. Sum-
ignorantiæ ac cæcitatis humanæ, &c merhart. a-
pud Besold.

6. Propinquior itaq; Academi. pag. 46.
arum constituens causa est *summus*
Magistratus, nimirum *Reges* & *Prin-*
cipes superiorem, nisi *Deum* & *natu-*
ram, in terris non agnoscentes: Qui
v. aliorum jurisdictioni subsunt ho-
rum consensum & indultum requi-
rere necessum habent, quippe inter
Politicos in confessio est, Scholas^{Arnisæus}
publicas fundare, privilegia conce-^{de Jurib.}
dere & confirmare solius esse Maje-^{Maiest.}
statis & inter Regalia recenserit. Ita ^{Besold.}
in imperio Romano nemini licet
absq; Cæsaris consensu novam eri-
gere Academiam. Et sola S. R.
M. tas universitates Academicas, in
nostra Patriâ, hoc seculo erexit:
GUSTAVUS MAGNUS Dorpaten-
sem, 1632. Serenissima ac potentis-
sima Regina moderna, CHRISTI-
NA AUGUSTA hanc Aboënssem.
1640.

Matth.
Steph. de
Academiis
Sixtin. de
Regal. c. 2.

Obre. de
Regalib.
tit. 9.

Ol. P. Hol.
D. Jon. M.
VVex.

Panegyr.
Molsheim.
Lib. 1.
c. 5.
Besold: de
jure Acad.
c. 2, n. 4,

7. A Pontifice quoq; erectas &
privilegiis confirmatas esse Scholas
sive studia generalia notorium est,
atq; ut plurima id, præter textus ju-
ris & scriptorum Romanorum ex-
otica testantur exempla; Ita etiam
apud nos celeberrima Ubsal. Acad.
idem evincit; quam procurante
Archiepiscopo Jacobo Ragvaldi, à
Sixto 4. Pontifice Romano confir-
matam & amplissimis privilegiis
dotatam esse constat. Quanquam
longè majoribus redditibus deinceps
& emolumentis ab Evangelicis Re-
gibus & speciatim à gloriosæ recor-
dationis G U S T A V O A D O L P H.
Mag. cumulata fuerit.

8. Hæ ipsæ procreantes Deu[ni-]
mirum & pius Magistrat⁹, sunt etiam
Academiarum cause conservantes. A-
deoq; uti optimis Rerum pub. Gu-
bernatoribus curæ semper cordiq;
extiterunt; Ita Tyrannis semper
Academiae fuerunt exosæ: uti de
Juliano, Turcâ & aliis constat. Sic

ex Kirchnero Besoldus refert singu-
lare esse arcanum politicum quod
Moscoviæ Principes ad absolutum do-
minatum cō commodiū tutandū,
Academias & Scholas nullas habere
voluerint.

Kirch. Disp.
de rep. 18.
Coroll. 1.

9. *Finis* sive *scopus Academiarum*, est *Dei & naturæ cognitio*, atq;
hinc nata *prudens & honesta actio*: Quæ
Religionem & Justitiam incon-
cussa Reipub. fulcra generant, & fe-
licem Reipub. statum procurant,
qui sine Academiarum adminiculo
vix esse diuturnus poterit. Hic n.
scientiæ & doctrinæ clavis custodi-
tur, hic via salutis ostenditur, hinc
prodeunt quorum scientiâ totus illumina-
tur Orbis, & salus Reipub. conserva-
tur. Unde omnipotens Deus vo-
luit *Levitam, Reges & Prophetas* literis
erudiri. Fuit etiam ante *Iosua* tem-
pora *Kariyat sepher*, i.e. Civitas lite-
rarum. A judæis ad cæteras gentes
cum doctrinâ sacrâ bonarum arti-

Vide di-
plom. Fur-
dat. Acad.
Aboëns.
Althus. Po-
litic: c. 28,
n. 33. &
c. 9. n. 39.

Arnisæus
c. 19. Pag.
436. & seqq.
Besold. de
iure Acad.
c. 2.
Authent:
habita. C.
ne filius
pro patre.

Ios. 15, 21.

Heig.to-
mo. 2.

Quæst. ii.
ex Joseph.
& Euseb.

um & disciplinarum semina promana-
narunt. Vetus Academiarum spe-
cimen in Oriente, Æthiopia, Africa &
novo orbe, Gracia, Asia, Italia, & Roma
repræsentatum, Besold: dict. loco. n. 2.
Prima Christianorū Schola fuit Ale-
xandriæ ubi Pantænus docuit. De-
hinc docendi munus, Canonicis an-
tea concreditum, propter aulica v.
negocia quibus postmodum impli-
cari cæperunt neglectum, in mona-
sterijs, præcipue S. Benedicti, fuit ex-
ercitatum. Sed cum hi Ceremoniis
onerarentur, ut difficilem & mole-
stum docendi laborem simul susti-
nere non possent; Hac occasione
Academias, usitatâ nunc formâ in-
stitutas, docti tradunt & quidem cir-
ca tempora Caroli Magni, licet non
nullæ universitates, longè majorem
jactitent antiquitatem, ut Bononiensis
quæ ad Theodosium M. initia sua re-
vocat: Et Patavina cuius principia
ob vetustatem ignorari feruntur.
Non n. h̄ic de Platonis Academiâ aut
feli.

Lib. 7. des
antiquitez
Francois
c. 1. & 3.

Pra. ric. de
Inst. Reip.
lib. 2. tit.
7. De Philo-
sophia.

reliquis Græcæ Philosophiæ sectis est sermo, de quibus vide Patricium & alios. Hinc pedetentim complures Academiæ, in Galliâ primum Parisiensis, in Bohemia Pragensis, in Germaniâ Heidelbergensis, in Austriâ Vienensis, in Poloniâ Cracoviensis, & alibi in toto orbe Christiano fermè innumeræ sunt propagatæ, quarum syllabum vide apud Schonbornerum. Omnes v. ideo magnis sumptibus institutæ & conservatæ, ut Resp. valeret, floreret, salva & incolunis duraret, quod etiam factum, ijs ducentibus in precio habitis atq; floribus, experientia testatur..

o. Solent etiam Academiæ ad plendorem Urbium & Civitatum, introduci teste Botero, Besoldo, & a ijs. Sic n. loca sæpè ante à Geographis indigna habita quæ in mapis annotarentur, postea celeberrima facta. Itaq; & *Lugdunum Batavorum*, nullum aliud petijt præmium fortiter, perpestæ & repressæ obsidi-

Schonb.
pol. lib. 4.
c. 4.
Conf.
Boterum.
I. 2. de orig.
urb. c. 4. de
studiosis &
Scholis.

onis Hispanicæ, quām ut ibidem
Academia inaugurateatur. Omnis
igitur Academia, Dei gloriam, sub-
ditorum salutem, per juventutis
optimam educationem & informa-
tionem, patriæq; decus & ornamen-
tum habebit propositum.

11. *Materia Academiarum* consi-
stit, in *rebus*, quæ ad eas constituendæ
requiruntur, congruenti loco
salubri & idoneo, ut eò facile con-
venire ibiq; commodè commorari
possint studiosi; *Commodis ædib⁹*
& à tumultibus remotis: Unde fa-
bros juxta auditoria habitantes
compelli posse ut quiescant, vel se-
dem mutent afferit cum *Tholozano*
Hænonius. Necessarijs *reditibus*, in-
strumentis & insignibus: Nec non
personis ex quibus *Academicus status*
componitur, de quibus in sequen-
tibus *Membris*.

12. *Forma Academiæ* constituendæ
sunt ipsæ Ceremoniæ, solennitates
& ritus eandem inaugrandi. Qua-
les

Petr. Greg.
Tholos.
lib. 18. de
repub. c:6.

Hænon.
disp. polit:
th. 10,

onis Hispānicæ, quām ut ibidem
Academia inauguraretur. Omnis
igitur Academia, Dei gloriam, sub-
ditorum salutem, per juventutis
optimam educationem & informa-
tionem, patriæq; decus & ornamen-
tum habebit propositum.

II. *Materia Academiarum* consi-
stit, in *rebus*, quæ ad eas constituen-
das requiruntur, congruenti loco
salubri & idoneo, ut eò facile con-
venire ibiq; commodè commorari
possint studiosi; *Commodis* ædib⁹
& à tumultibus remotis: Unde fa-
bros juxta auditoria habitantes
compelli posse ut quiescant, vel se-
dem mutent afferit cum *Tholozano*

Petr. Greg.
Tholos.
lib. 18. de
repub. c:6.
Hænon.
disp. polit:
th. 10.

Hænonius. Necessarijs redditibus, in-
strumentis & insignibus: Nec non
personis ex quibus Academicus status
componitur, de quibus in sequen-
tibus Membris.

12. *Forma Academiæ* constituendæ
sunt ipsæ Ceremoniæ, solennitates
& ritus eandem inaugurandi. Qua-
les

Ies nuper in hujus inauguratione vidimus solennissimos. Constitutæ v. in Legibus & Constitutionibus Academicis, nimirum ut inviolatæ serventur; docentes ac discentes officium faciant, omnia ad gloriam Dei, beneplacitum Clementissimi Magistratus & totius Patriæ emolumentum Reiq; publicæ literariæ incrementum omnes & singuli dirigant; quæ quodammodo cum fine coincidunt. Atq; hæc de Origine & causis Academiarum.

Auctuarii loco Quæstiones aliquot hic discutiem⁹.

I. Anne inferiores etiam Principes & Respub. Scholas publicas propriâ authoritate fundare possint? Respondemus cum Besoldo ex Cothmanno: Scholas quidem & Gymnasia erigere ac fundare posse, qua tamen privilegijs Academicis & potestate honores ac gradus conferendi destituuntur. Quod a. ex hac occasione de Academijs ordinum Bel-

Cothmann,
Resp. A-
cadem. 14
num. 96.

gicorum, invito Pontifice & abſq;
Imp. ris aſſensu institutis disputari soleat;
An Doct. & Magist. in illis promoti
pro talib. ubiq; habēdi? Ex Meterano
refert idem Besoldus certâ pactione in
Gallia & Angliâ introductum esse ut
approbentur. Nos autem statuimus; uti
alia ſibi regalia aſſeruerunt & usurpant
Unitæ provinciæ, nec ſuperiorem, à quo
facultatem impetrent, agnoscunt; ita et-
iam hoc jus illis eatemus concedendum.
Interim certum eſt Suecum in Pa-
triæ Academijs promotum, in do-
cendi munere publico, in Scholis
& Ecclesijs primarijs, ei qui in exte-
ris gradum adeptus, præferendum
eſſe; Imò hunc graduum privilegiis in hoc
imperio carere, niſi S. R. M. tas ſuppli-
canti clementiſſime & ſingulariter aliud
indulſerit; Vigore Constitutionum
Acad. cap. 16. p. ultimo. Simile
quid de Academia Neapolitana,
quam ſic Celebriorem efficere voluit
Fridericus II. imperat, apud Petrum
de

Petrus de
vineis lib. 3.
Epift. II.

de Vineis legimus. Ita & Senatus
Venetus Anno 1458. decrevit ut qui ex
subditis alibi quam Patavij studuisse, ali-
biq; Doctor creatus, privilegiis quibus
Patavini Doctores perfuruuntur, ca-
reat.

Anton:
Riccob.
lib. i. De
Gynn.
Patavin.
cap. 8.

2. An Papa Romanus sine
assensu Summi Magist: Acade-
mias, in aliorum provincijs in-
stituere possit? I. Potestatem papalem
uti confirmare nolumus; ita eandem de-
bellare, nostræ opis non esse satis agnoscim-
us; Papæ v. autoritatem Evangelii-
corum nemo. Neq; de his quæstio lo-
quitur. Notum est Lotharingium,
Cardinalem Durocorti Rhemorum
sine Principis assensu Academiam
constituisse, & Pontificis diploma super eam
impetrasse de quare disputatum fuit An-
no 1550. in Galliâ. Nostrâ sententia;
in alieno territorio jus dicenti, im-
punè non paretur..

3. An multas habere Acade-
mias è re sit Reipub? Utiles Acade-

mias nemo, credo, integræ frontis inficias
ibit: nisi ignaros gnaris, indoctos erudi-
tis, agrestes politis, mutos disertis præfer-
re non dubitarit. Illia extra; hi in A-
cademijs adolescunt. Nec est quod oc-
cinat nobis aliquis; in exoticis posse expo-
liri ad publica officia adhibendos. Non
n. est è publicare ut adolescentes ad lon-
ginquæ loca mittantur. In exteris n.
locis minor ad facinus verecundia

Cic. 4. Ep. est. Uticum experientia Cicero loqui-
^{ad Mari-}
_{um.} tur. Consultius igitur ut sub manu &
oculis habeantur, quād apud exterios ali-
enis moribus assuecant. Omnis nam-
què institutio juventutis, eò ab incu-
nabulis quasi referenda videtur, ut pa-
triam liberi ament, charos habeant Pa-
rentes, magni faciant ac suspiciant insti-
tuta, leges patriosq; mores. Sic Stagi-
rensis Philosophus, citra controver-
siam politicus egregius, maximam cor-
ruptionis Rerum pub. causam afferit,
quod non instituatur juventus ad
eam, in quā viatura est, Reipublicæ
formam. Intersuos igitur vivat Pa-
trio-

triotas donec confirmatum habuerit judicium. Hoc perpendentes Lacedæmonij, cum Antipater obsides petiſſet pueros quinquaginta; responderunt, se malle dare centum adultos & Viros. Tanti ipsis erat educatio suorum liberorum, tantumq; metuebant, ne cerea & flexibilis illa etas peregrinitate morum inficeretur. Quanto magis jam metuendum in tantâ morum religionumq; corruptelâ. Viderint ergo qui nimis festinant ad filios in exoticas mittendum, ne ad poenitendum festinent: Praesertim dum tam egregia domi exercitia inveniant. Academias igitur utiles esse patet; nimiam v. multiplicationem Reipub. non adeò fructuosam putamus. vilitatem enim copia parit. Sic Besoldus ad causas ruinæ Academiarum, earundem multitudinem referens, Besold. de iure Acad. c. 2. do. Academias Germaniae numerat²⁵. Professores iuris ultra 100.

vitam literatorum, sunt namq; homines, s^epè famam literarum deprimere; Corrupti^{q;} studiosorum nonnullorum mores, apud vulgus totum s^epè ordinem denigrant. Majori proinde in veneratione semper sunt literæ Academiæ in locis remotionibus, quam ubi florent. Præstat igitur pauciora & frequentia habere auditoria, uti apud nos laudabilitè contingit. Nec est cur vel h^ac in parte sibi exteri prænobis placeant. Habet Sveciæ Regnum Academiam: habet Magnus Finlandiæ Ducatus Academiam: Habet Livonia Academiam; adeò ut plures in hoc imperio desiderari non videantur: nisi forte Gothiæ Regnum, exteris maximè vicinum vietuum & optimorum ingeniorum fertilissimum, hoc culmine aliquando dignandum. Egregias etiam Scholas atq; Gymnasia habemus, quæ quoad exercitia & frequentiam exoticorum nonnullis Acadamiis haud cedunt. Ter maximus Scholarum & universitatum Stator hasce

hasce unâ cum Repub. diu & in-
perpetuum florentes præstare dig-
netur! Amen..

II. MEMBRUM.

Res ACADEMIARUM quæ ad con-
stitutionem vel conservationem ea-
rundem nec non jurisdictionem & studia
exercenda necessaria; sunt vel Mobi-
les vel immobiles; *Immobiles*, quæ
loco moveri non possunt; ut pote;
Fundus in quo sitæ, & ipsæ ædes aca-
demicæ, cum annexis hortis alijsve
areis; Nec non annui redditus. *Aca-*
demia n. sine publicis & professorum
administrationi commissis agris, re-
ditibusq; constitui nequit, teste ex-
perientiâ cum *Befoldo*. Atq; inde
Bornitius olim quendam virum ma-
gni judicij verè prædixisse testatur.,
propediem interitum novæ cuiusdam
Scholæ secuturum, publicis

Befold, de
iure Aca-
demiarum
c.3.
Bornit: de
æratio, c.3.

B 5 fun.

fundis destitutæ; & id post paucos
evenisse. Quod equidem sine gra-
vi reip. jacturâ & fundatoris ejusq;
successorum existimationis læsione
non contingere cordati satis intel-
ligunt.

2. Nec mirum tam necessarios
ad fundationem atq; conservatio-
nem *Academiarum* esse redditus atq;
Salaria cum eadem dicente *Lansio*,
sint quasi vita & sanguis *Academia-*
rum. Vitâ n. ejusq; vehiculo sanguini-
ne denegatis aut sublatis animal,
non animal, sed cadaver est; Sic et-
iam Academijs si subtrahantur bo-
na ac redditus, evanescunt, multo-
rumq; cum gemitu fugiunt, res tri-
stis, sub umbras.

3. *Bona a. & res ad Academias per-*
tinentes, habent naturam & quali-
tatem rerum ecclesiasticarum, inquit,
Matth. Steph. unde & iisdem fruun-
tur privilegijs, uti varijs textibus ju-
ris Romani *Besoldus* citato loco con-
firmat. Hinc quoq; Scholis & A-
cade-

D. Lans. de
Acad. lit. L.
fol. 39.

Matth.
Steph. de
Acad. c. 13.
n. 2.

cademijs Legata, ad pios usus relicta
censentur. *Wesembecio* attestante.
Sic & *Cracoviensis Academiae* domus
collegiata, æque ac ecclesiæ, jus A-
fili habet uti statua Polonica do-
cent, & memini mihi olim ex vete-
rum traditione relatum, consimili
jure Ubsaliensem Academiam unà
cum templo fuisse instructam.

V Vesemb.
conf: 28.
num. 86.

Stat. Polon:
p. Schola
fol. 444.

4. Ex hisce bonis sive redditibus, Sa-
laria talia professoribus sunt consti-
tuenda, quæ non tantum sufficere
profitentibus, sed ad honorem eo-
rum pertinere videantur: quò fa-
cilius ad id munus viri præstantes
doctioresq; allicantur, ait *Iohannes*
Limnaeus idemq; ibidem Salaria an-
tiquitus constituta, augeri posse,
debereq; asseruit. Quod in perpe-
tuam & nunquam intermorituram
nominis sui gloriam *Reges nostri pi-*
entissimi, *CAROLUS IX.* & *GUSTA-*
VUS MAGNUS laudatissimè præ-
stiterunt. Hic prædia sua heredi-
taria in perpetuum Ubsaliensi Aca-
dem-

Limn. in
disp. eleg.
de Acad. Al-
torf. habita
arg. l. qui
filium. 4. ff.
ubi papill.
educ. deb.
1. 12. p. 3. ff.
de admi-
nist. &
peric. tut.

fundis destitutæ; & id post paucos
evenisse. Quod equidem sine gra-
vi reip. jacturâ & fundatoris ejusq;
successorum existimationis læsione
non contingere cordati satis intel-
ligunt.

2. Nec mirum tam necessarios
ad fundationem atq; conservatio-
nem *Academiarum* esse redditus atq;
Salaria cum eadem dicente *Lansio*,
sint quasi vita & sangvis *Academia-*
rum. Vitâ n. ejusq; vehiculo sangvi-
ne denegatis aut sublatis animal,
non animal, sed cadaver est; Sic et-
iam Academijs si subtrahantur bo-
na ac redditus, evanescunt, multo-
rumq; cum gemitu fugiunt, res tri-
stis, sub umbras.

3. *Bona a. & res ad Academias per-*
tinentes, habent naturam & quali-
tatem rerum ecclesiasticarum, inquit
Matth. Steph. unde & ijsdem fraun-
tur privilegijs, uti varijs textibus ju-
ris Romani *Besoldus* citato loco con-
firmat. Hinc quoq; Scholis & A-
cade-

D. Lans. de
Acad. lit. L.
fol. 39.

Matth.
Steph. de
Acad. c. 13,
p. 2.

cademijs Legata, ad pios usus relicta
censentur. *Wesembecio* attestante. Sic & Cracoviensis Academiæ domus
collegiata, æque ac ecclesiæ, jus A-
fylī habet uti statuā Polonica do-
cent, & memini mihi olim ex vete-
rum traditione relatum, consimili
jure Ubsaliensem Academiam unà
cum templo fuisse instructam.

VVesemb.
conf: 28.
num. 86.

Stat. Polon:
p. Schola
fol. 444.

4. Ex hisce bonis sive redditibus, Sa-
laria talia professoribus sunt consti-
tuenda, quæ non tantum sufficere
profitentibus, sed ad honorem eo-
rum pertinere videantur: quò fa-
cilius ad id munus viri præstantes
doctioresq; allicantur, ait *Iohannes*
Limnaeus idemq; ibidem Salaria an-
tiquitus constituta, augeri posse,
debereq; asseruit. Quod in perpe-
tuam & nunquam intermorituram
nominis sui gloriam *Reges nostri pi-*
entissimi, CAROLUS IX. & GUSTA-
VUS MAGNUS laudatissimè præ-
stiterunt. Hic prædia sua heredi-
taria in perpetuum Ubsaliensi Aca-
dem-

Limn. in
disp. eleg.
de Acad. Al-
torf. habita
arg. l. qui
filium. 4. ff.
ubi papill.
educ. deb.
I. 12. p. 3. ff.
de admi-
nist. &
peric. tut.

demiæ adijciendo, æternum sibi de-
cus peperit, inimitabili exemplo,
nisi id Filia Augustissima, in cæ-
teris etiam paternarum virtutum,
æmula, imitaretur, nostram hanc
Academiam regijs sumptib⁹, erigen-
do, dotando, & maximis rediti-
bus augendo.

§. Re igitur & opere, quod dif-
ficius, maximi mortalium, quod alij
verbis, hoc n. proclivius, compro-
bavere. *Leonem n. Græcum imp.* sat
Magnificè atq; cordatè, Eunucho
cuidam doctis oblata præmia invi-
denti, quæ rectius militibus tribui
possent, regessisse tradunt: *Apage v.*
ineptè cum militibus tuis: mihi unum,
hoc votum, uti omnia stipendia militum,
salvo imperio & finibus ejusdem, liceat
impendere in artium Doctores. Verba
sunt Leonis, nō nostra, uti ex *Dn. Pic-*
carto Besoldus recenser. Neq; hæc
in invidiam aut injuriam militum,
allegata volumus: absit, ut eos verbo

læda-

Iædamus, qui ut nos incolumes vi-
vamus suæ non parcunt vitæ. Opta-
re tamen licet ut armis aliquando
feliciter compositis; Studia litera-
rū absq; metu & remoris seriò cole-
re & rempub., iam egregiè sese re-
novantem ac lacertos moventem,,
nitidiorem adhuc aspicere contin-
gat!

6. Neq; tamen, quod Deo & S.
R. M.ti: Serenissimo Magistratui
nostro, unicè acceptum referen-
dum, in turbulentas ejusmodi que-
relas, nos jure erumpimus, quales
Besoldus dicto loco recenset. Sic h.
Decianus eodem referente enun-
ciat: Cum mutato temporum fe-
liciorum statu ad eam devenierimus
omnium rerum caritatem; ut
quæ stipendia, annis superioribus
majora videbantur, nunc vix inter-
mediocria connumerari queant:
eò quod annona, & cunctæ humani
victus expensæ creverint in triplum,
nec feliciorum temporum adpareat
ferè

Besold. ca.

3. De iure

Academ.

Deciā, vol.

1. respons.

14. num. 52.

ferè spes ulla. Quin & rei mone-
tariæ perversitas mira & iniqua, in-
quit, annis proximis duobus aut tri-
b⁹, ad famem redegit omnes doctos
& pios. Ac non solum Professoribus
de prandio & cœna est prospicien-
dum, verum etiam cum senuerint,
aut cum peractis curriculis studio-
rum Academia fuerit relinquenda,,
victum ut habere possint D. Lansius.
hujusmodi, inquam, singultibus &
querulis vocibus, in nostrâ Patriâ,
Laus omnipotenti & gratia S. R. M.ti,
occasio non præbetur. Quamvis
n. precia rerum per totum fermè
orbem sive naturæ effœtæ & defici-
entis vitio, sive hominum vitijs &
continuis bellis, velut cancro depa-
scientibus, maximè prodigalitate
& luxuriâ accrescente, Deoq; pro-
ptere à puniente; sive his omnibus
concurrentibus, accrescant: neq; ab
hoc incommodo, vel nostrum cli-
ma se se eximere possit, ita tamen
Academijs nostris prospectū est, ut
justa

justa conquerendi ansa planè præcisa sit. Theologis n. hic , uti & in *Ubsaliensi*, non modo ordinaria & honestissima sunt Salaria, sed & singulis singulæ additæ sunt Parochiæ absq; ullo ordinario onere, Reliquarum itidem *facultatum Professoribus*, juxta annum stipendium singulis singula prædia, pari conditio-ne, clementissimè indulta sunt. Et senibus atq; emeritis benignissimè prospectum: uti infra docebitur: adeò ut Persij illud apud nos locum non inveniat:

Pœnituit multos vanæ sterilisq; cathedræ.

7. *Mobilia Academiarum* sunt *ara-rium*, *Fiscus*, *Bibliotheca*, *Typographia* & *insignia Academiæ Epomis*, *sceptra*, *Sigillum*, *Matricula*, *claves*, *statutorum liber*, *instrumenta* & *acta*, *diplomata*, & *privilegia cum Supellectili, ornamentiis ædium* & *togis pedellorum*, quibus induiti pedelli in actibus publicis, cum *scepbris Magnif. R. præcedent*: & si quaæ sunt ejus generis plura.

Æra.

8. *Ærarium seu Fiscus est pecunia ex redditibus Academiæ collecta, & in publicos usus coasservata, unde professorib⁹ salario bis in anno prosolven- da, ad 20. Septemb. dimiditum: & reliquum circa diem 3. Aprilis, juxta constit: Academicas: Et structu- ræ atq; ædificia Academica reparan- da; Alijq; sumptus utiles & necef- sarij depromendi d. cap. p.5. Erit a- in loco tuto ac benè munito ærari- um trib⁹ clavibus clausum, quarum unam *Quæstor*, reliquas *Inspectores* te- nebunt. Sunt & facultatum Fisci ab ærario publico distincti.*

Constit:
Acad. c. 21.
memb.
2do.
Patric: de
instit: reip.
lib. 8. c. 15.

9. *Bibliothecæ etiam in quibus servâtur omnia ea quæ posteris sunt profutura, teste Patricio, Academijs o- mninò sunt necessariæ neq; ijsdem ullâ ratione poterint carere. Lau- dati sunt olim Attalici Reges quod no- bilem Pergami Bibliothecam instruxe- rint: ubi ducenta librорum millia fuiss^e ex Plutarcho Patrici⁹ refert. Ma- jori adhuc impensâ Ptolemaeus Ægypti Rex,*

Rex, Alexandriæ Bibliothecam consummavit, in quâ quadraginta milia librorum volumina fuisse memorantur. Habuerunt & Romani Bibliothecas. Nunc clarent Bibliothecæ Belgarum & Anglorum. Neq; Ubsaliensis, Magnificentia clementissimi Magistratus multis cedit. Quod GUSTAVO MAGNO; & illust: Regni Cancellario Oxenstiernio, acceptum referendum. Neq; de Magnificentia & benignitate literatorum & literarum amantium heroum erga hanc Gustavianam neptem desperamus.

10. *Typographia, literarum artium & sapientiae conservatrix, in vero usus est utilissima & sine quâ, nostris seculis, nulla inclarescere poterit Academia.* Quod v. tanta fiat sâpe numero chartarum & atramenti jactura, ne dicam æris & argenti, inutilia imo & noxia imprimendo, inspectorum typographiae est sedulò prævenire.

II. Epomis, chlamydion seu togula humeros tegens, quæ Magnificum Rectorem in solemnioribus Actibus à reliquis distingvit, Magistratus Academicus est insigne; ad imitationem Regum & imperatorum, quibus in coronationibus togæ itidem circumdantur hic Abogiæ serico villoso, colore purpureo consuta niter.

12. Sceptra jurisdictionem Academicam à civili & urbana distinctam denotant, nec ulli præterquam Regib. & Academicarum Rectoribus ejusmodi insignibus uti concessum vel usitatum est. Hæc purissimo argento fulgentia, bina Rectori Magnifico in solemnibus actibus, à ministeris publicis præferuntur.

13. Sigillo universitatis, acta, testimonia & quæ publicâ fide consignanda, roborantur. In Matriculam civium Academicorum nomina referuntur. Claves sunt ædium Academicarum, & præcipue carceris, ad cohendos immorigeros, quæ simul cum cæteris

ris insignibus à Rectore in Rectorem
solenni mutatione transferuntur.
Statutorum etiam liber qui leges sive
Constitutiones & privilegia Acade-
mica continet. Diplomata, acta, &
instrumenta in Archivo Academico affer-
vantur, & hæ sunt res Academiarum
quarum cura, Magnifico Rectori, &
quibus deinde singularis est inspe-
ctio commendata, incumbit. Hisce
uti laudabilitè fundata est hæc no-
stra, ita porrò crescat & augeatur,
devotè optamus!

III. MEMBRUM.

I.

PERSONÆ ACAMIARUM quæ aut
constitutionem aut rectionem, aut com-
modiorem earundem conservationem con-
cernunt; uti etiam alias in rep. & U-
niversitatibus, sunt vel Imperan-
tes, vel Obœdientes. Quiq; con-
tinuè in Academijs tanquam

membra vivunt; non incommodè
in Docentes, discentes, & utrisq; inservi-
entes, dividi possunt.

2. **Magistratus Academici**
vel in Academijs imperantes sunt,
Cancellarius, Procancellarius,
Rektor & Senatus.

3. **Cancellarius Academi-**
arum sub imperio Svecico à Sacra

Constit. A- Regia Majestate solâ constituitur, Persona
cad. c. 2. m.
z. & privi- illustris ex Senatorio ordine, qualis in A.
leg. Ac. p. i. cademicis Constitutionib⁹ describi-
tut.

Hujus est videre ne Academia
quid detrimenti capiat, sed ejus jura
farta tectaq; conserventur. Academe-
miam visitare & quemvis officij, si-
cubi opus, admonere, emendare
inemendabilesq; removere. Facul-
tatem Doctores atq; Magistros cre-
andi concedere & promotiones
moderari. Sententias Consistorij
confirmare vel limitare. Litesq;
ex provocatione ad se devolutas
cum duobus Episcopis & totidem

assef

assessoribus dirimere. Et petulan-
tes qui se *Rectori*, *Procancellario* vel
consilio opposuerint coercere. Uti
dict. loco pluribus exprimitur.

4. In *Academijs* romani imperij
Cancellarius plerumq; est loci *Epi-*
scopus, uti ex *Lansio*, *Besoldus* affir-
mat. *Ienæ* v. nullum existere se
cundum *Limneum*. *Gretserus* scribit
Cancellarij munus olim apud catholi-
cos, cum nova institueretur *Acade-*
mia semper alicui *illustri* simul *Per-*
sonæ cum *Pontificis* aſſensu, demanda-
tum fuisse. Hincq; *Vienensis* *Acade-*
mia *Cancellarium* agit *præposit⁹* templi
cathedralis: *Tubingensis* *præpositus* *S.*
Georgi. *Heidelbergensis* *præpositus* *S.* 250. &c.
Spiritus. *Basiliensis*, *Episcop⁹* *Basileensis*.
Lipsensis, *Episcopus* *Merseburgensis*.
Francofordiensis ad *odoram*, *Episcopus*
Brandenburgensis; *Oxoniensis* in *Angliā*,
Archiepiscopus *Eboracensis*; *Cantabrigi-*
ensis, *Episcopus* *Roffensis*: Et *Aca-*
demia *Ingolstadiensis*. *Episcopus* *Aich-*

Besoldus de
iur. Acad.

c. 3.

D. Lans. de
Acad.lit.K.

fol. 57.

Limn:Disp
2. *Thes.J.*

Jac: Gretz.

lib 1. obser.

ad EPisc.

Eiistettens.

c. 21. fol.

stadianus. Novi etiam alios non
esse Cancellarios in quibusdam Aca-
demij, quam ipsos Principes Academi-
arum nutritios, qui Procancellarijs vices
suas demandant: Ita Marpurgi Cat-
torum aliis non est Cancellarius quam
ipse Hassiae Landgravius cuius Procan-
cellarium primus juris Professor a-
git, uti olim insignis ille Ictus, Her-
mannus Vultejus, Patronus quondam
meus perpetua memoria devene-
randus. Et nuper gravissimus
vir, Antonius Nesen^o Praceptor idem-
que fautor & hospes meus cum ho-
nore commemorandus.

5. Procancellarius, est Cancellarij vi-
carius: unde & Vicecancellarius dici-
tur, cum Cancellarius ipse, ut pluri-
mum peregrè absit, quòd alijs regni
negocijs occupetur. Ut potè Ursa-
liensis Academiæ Cancellarius est Prælu-
stris & Generosiss: Dn^o. Johannes
Slyffe Lib. B.&c. Regni Senator
& supremi Iudicij Gothici Præfes, &c.
Pro-

Procancellarius v. est Archiepiscopus Ubsaliensis.

Academiæ hujus Aboënsis curram, quæ Cancellario propria, egit haec tenus unâ cum cæteris collegis Illustrissimis, Illustriss. Comes D. Petrus Brahæus, &c. Regni Drotzetus nec non Parlamenti Svecici Holmensis Præses, &c. Qui nomine S. R. M. tis eandem fundavit. Procancellarius v. Admodum Rev. D. Pater, Aboënsis Episcopus. Major a. est authoritas Procancellarij, in nostro imperio quam alibi, cum Rectorem ipsum præcedat eoq; superior existat, in Germania n. Rectore est prim^o, post eum Procancellarius & cæteri Professores, uti constat.

6. Officium Procancellarij est, Rectori operam & consilium petenti fideliter communicare. Docentium atq; discentium, studia, mores & labores inspicere, cum effectu Cancellarium, si quæ Academiæ dam-

Constit. A-
cad. c. 2.
memb. 2.
de Procan-
cellario.

num minitentur certiorem facere.
Examinib⁹ interesse; deniq; etiam
Rectorem officij admonere ej⁹q; par-
tes supplere, prout uberiū ex statu-
tis Academicis clarum est.

7. *Rector est caput corporis Acade-
mici ex quatvor facultatibus Theologie,
Iurisprudentiae, Medicinae & Philosophiae*

Gonstir. A.
cad. c.4.
in princip.

constantis. Hic à Senatu & de senatu
Majoris consistorij, juxta ordinem fa-
cultatum & Sessionum elegitur; uti
statuta Academica habet & ex Mid-
dendorpio & Limnæo Besoldus⁹
confirmat, vel ex numero Generoso-
rum atq; Illustrium Studiosorum, cui

Midden,
lit.3. Th.13.

Limn. disp.
Th.8.

Pro-Rector adjungitur ijdem.
Non vero ut in Italia teste *Accursio*
Scholares sine consiliariis nationum, eli-
gendi, jus habent. Et Basileæ etiam
studiosos olim electioni interfuisse,
Wurstisius affirmat. *Magistratus* hic,
uti etiam Besoldus notat nullibi ferè
est perpetuus, qualis olim Ubsaliæ
Doctoris Raumanni Rectoratus fuit:

Sed

Sed vel annuus vel semestris vel tri- Midd. c. 3
mestris'. Secundum constitutio-
nes Patrias , semestris esse debet: ^{Const: se c.}
quod tamen, per rationes in senatu ^{4. Acad.}
motas, hactenus Abogia observare
non licuit; Sed quatvor annis e la-
psis, Quatvor Rectores ordine præ-
furē.

8. Ratio brevis hujus potesta-
tis , non tam politica ista , quod
omnis magna & nimia potestas , in poly-
archia debet esse brevis; ne Tyrannus
ex cive fiat: quod in schola stico Prin-
cipatu vix metuendum, cuius pote-
stas per senatum adeo restricta;
Quam ne unisemper onus hoc incumbat
ejusq; lectiones & aliæ expeditio-
nes nimium luxantur & retarden-
tur , differente Besoldo. Sicuti &
quod *ordo Academicus* sit *Aristocrati-
cus*, justum igitur ne quis hic negli-
gatur. Ut nostraræ habent consti- ^{Besold. c. 3.}
tutiones Academicæ.

9. Rectoris est totam gubernationem, ad *De gloriam reip. & Acad-*

^{de Acad.}
pag. 167.

<sup>Const. A-
cad. dict.</sup>
c. 4.

miæ salutem dirigere. Res Academiæ Professorum studiosorumq; & omnium Academicorum mores, studia & exercitia dirigerere atq; moderari, Consistorium convocare. Studioforum adventantium testimonia inspicere, Examinandos Decano mittere. Probatos juramento adstrin gere & in album Academiæ referre. Ut stipendia mature solvantur providere, & justitiam administrare, Senatum confessus professorum, ordinario loco, constituit.

10. *Docentes in Academiis, quatuor plerumq; Collegijs seu facultatibus comprehenduntur, inq; eas dividuntur, ut supra Thes. 7 hoc membro, innuimus. Ubi quodlibet collegium sive facultas, Decanum sibi eligit. Quem morem ex militaribus Scholis desumptum Besoldus cum, Lansio existimat. Ulti n. centuria, quævis decem Decuriis continebat quarum unaquæque suum agnovit Decanum: Ita etiam in Academijs pri scis.*

Besold: ait

c. 3.

Lansius de
Acad. lib. 6.

scis, singularum facultatum deni habebantur; qui singulis diei horas, antemeridianas & pomeridianas in explicandis Facultatis suæ Dogmatibus consumere possent: atq; inde adhuc dum denominationem man-
sisse credit etiam *Franciscus Junius*: uti *Besoldus* ait.

Fran: Jun.
tractat. de
Acad. cap.
4. pag. 37.

II. *Decani est causas collegium, suum concernentes, moderari ac procura- re*, ut inquit Matth. Steph. primum. Matth.
què in collegio locum tenet; ubi Steph. de
etiam *Rectori* præfertur, aliter quam Acad. c. 4.
in actibus publicis, secundum statuta *Tubingensia*, quæ sæpe laudato n. 6. &c.
capite *Besoldus* citat. Est præterea Stat. Tub.
secundum nostræ Academiæ statu- fol. II. de
ta. *Decanorum*, sub novi *Rectoris* ordine
introductione, tum enim novus membro-
quoque eligitur *Decanus*, suæ faculta- rum.
tis collegi, convocare prælectionum Constat. A.
habitarum & habendarum ratio- cad. cap. 9.
nem habere, atq; *Rectori* exhibere. de Decanis
In mores & studia suæ facultatis per totum,
studiosorum inquirere: respōsa pe- ten.

tentibus, nomine facultatis, dare.
Rectori in causarum cognitione, ad-
esse: Auditores suæ facultatis in
classes distribuere & nuper adven-
tantes studiosos, num admittendi
vel ad stivam relegandi examina-
re, uti luculentius ex textu patet.

12. Quod ordinem facultatum
inter se attinet: certum est *Theolo-
gos*, jure primum locum obtinere;
q[uod] earum sci[en]tia tum *subjecti*, tū verita-
tis tū & finis ratione sit dignior nobi-
lior[us] ceteris. Qui etiam olim sæ-
pius *Magistri* quam *Doctores* appel-
lati. Soli n*ICti* quondam *Doctores*
denominabantur, uti ex *Benio Besol-
dus* docet. Atq[ue] hæc est causa quod
in aliquibus *Academiarum* privilegijs,
& vetustioribus instrumentis, *Magi-
stri Doctoribus* præferantur. Proxi-
mum post *Theologos* locū *ICti* etiam
ante *Medicos*, obtinent: quod an-
jure fiat vetus est quæstio: de quâ
vide *Lipsum* & plures à *Besoldo*
Lips, orat. 8. citâ-

Benius de
privig. iure
conf.c. 65.
Lans. fol. 71

citatos. Nos sequimur ductum no-
strarum constitutionum & Medicis
tertium locum, more in patriâ re-
cepto, tribuimus. *Quarta facultas* Antiquites
est *Philosophorum*, quæ tamen in Paris.
fol. 22. in Pari-
siensi Academiâ primas tenet, & ex
foliis *Philosophis* Rector eligitur. *Phi-*
losophia n. quatenus rerum divinarum
humanarumq; est Encyclopædia, & quic-
quid mens humana ex fessire & capere
potest, comprehendit; reliquis duabus
præferenda videtur. Scheiblerus
v. negocium decidit, distingvendo
inter ICtos & Medicos q; simul etiam
sunt *Philosophi*: & eos qui Philoso-
phiæ exigua vel nullâ fermè sunt
cognitione imbuti: Hos postponendos, illos, *Philosophis* præferen-
dos judicat. Nos etiam hic morem
communem & Academica statuta
sequimur..

13. *Omnium docentium est Deum*
piè venerari, Serenissimæ Regiae M:ti
honorem obsequentiam ac fidem.

præ-

præstare; patriæq; commoda pro
viribus procurare, erga discipulos
paternum affectum induere, in officio
diligentiam adhibere, discen-
tium captui se accommodare, eorum

Const: c. 8. laudabiles progressus, licitis atquè
p. 3. & 4. honestis medijs, unicè quærere.
Collegis fidem atq; humanitatem
declarare; nec non studiorum &
Academie commoda promovere;
Disputationes publicas habere; di-
scipulos examinare. Modum do-
cēdi *Constitutionib⁹* præscriptum ser-

Hœnon:
disp. pol. 5. vare: publicisq; actib⁹ interesse. Plu-
th. 30.36. & ra de officijs professorum vide a-
inter me-
dijs, pud Hœnonium elegantissimè.

14. Electio novi Professoris, lo-
co vacante penes collegas est, & *A-
cademicum Senatum*, uti statuta Acade-
mica disertè exprimunt; *Confirmatio a. S. R. M. ti reservata*. Frustra-
neus itaq; inter nos est prolixus ille

Constitut,
Acad. c. 8.
in princip.
Cothman.
const. A-
ead: 42.
num. 53. &c

Cothmanni discursus, quo Professores,
nullâ honestâ ratione, Academijs obtrudi-
posse,

posse, demonstrat: cum leges Aca-
demicæ hic expressè negocium de-
cidant; atq; sic certissimi juris sit, L. nemini
nominationem idonearum perso- 11. cod. de
narum ad collegia & collegiorum Advocat.
Professores omnino pertinere. Quod diversi ius
a. in Patavino Gymnasio Professores ab L. 7.C. de
ipsis studiosis olim eligebantur, me Profess. &
ritò postea reprobatum, uti ex Ric- Medicis.
cobono Besoldus testatur. Galliarum Riccobon.
morem, ubi in omnibus universita- de Gymn.
tibus, hic vel illic Professionem va- Patav. L. I.
care denunciatur; licetq; unicuiq; lecturam & disputationem subire, cap. 31
ut posteà magis idoneus eligatur; Lex Caroli
suo loco relinquimns. De hujus ix. in cod.
modi a. concertationibus judicium Henrici III.
Vespasiani refert Besoldus ex Luciano: lib. II. lit. 6.
Si ego forte Index causæ sedissem, magis des lectures
in hoc ut mihi videtur, futurus fuisset, Quæst. I.
occupatus, potiusq; spectasset, uter mor- Besoldus
ribus præstantior eßet, quam uter disserrt, de
promptior ad disputandum. Hæc ille. iure Acad.
Utrumq; tamen apud nos in consi- c. 3. pag. 120.
dera- Conſt. A.
cad. c. 8.

derationem venit, & meritissime.
Ex Professorum numero *Inspectores*
Conſt. A. *ærarij*, *ædificiorum*, *mensæ communis*,
cad. cap. 21. *Stipendiariorum*, *Bibliothecæ*, *Typogra-*
per tot: *phiæ* & *Bibliopoliaæ* eliguntur; uti ex
constit. patet.

15. Unicum hic notamus: *Ex-*
pectantias, scil. loco non dum vacan-
te, improbandas esse & *Simoniae* spe-
ciem habere, votumq; captandæ mortis
continere videri; uti pluribus Matth.
Matth. Stephani exponit. Idq; in ordinantiâ
Acad. cap. 3 nostrâ Ecclesiasticâ improbari notum
num. 18. & mult. seqq. est. *Docentes* igitur legitimè ad fun-
Ord. Eccles ctionem perveniant cum Zelo, eamq; fi-
fol. 70. & 71. deliter administrent. Hisce annu-
merantur etiam Facultatum Adjun-
cti, qui disputant, lingvas & artes
docent, sed horis extraordinarijs.

16. Discentes, alias studiosi,
antiquitus & in Authenticâ Habitâ,
Scholares vocantur, qui studiorum
gratia in Academijs commorantur. Ho-
rum est uti fatetur *Iacobus Ehinger*
studi.

studiosus Tubingensis apud Besoldum,,
providere ne frustrà docentes semi-
na spargant. Ut n. sine utilitate
ager seritur, nisi præmollitus fuerit
fulcus; ita felix atq; fortunata esse
institutio nequit, nisi sociata & tra-
dentis & accipientis, ac cum docen-
tis, tum discentis concordia extite-
rit: horum est, amantes se redamare,
præceptores, venerari, in oculis ferre, à
nutu & voluntate eorum dependere, o-
mniaq; expectare bona; Authoritatem
eorum negligere, non vereri conspectum
religiosit, Obædientiam alterum ab alte-
ro vincere conari; Certamen optimum
reputare, obstrictos ante, sibi devinctos
magis obligatosq; reddere omnibus pietatis
& observantia studijs cordi sit maximè.
Gratiam acceptorum beneficiorum memo-
riam, vitalem dum spiritum ducunt,
animis haud elabi suis pati. Cumq; par
honor & premium, veram qui sapientiam
ac virtutem impertiunt referri nequeat:
referre saltem gratiam tantam, quantam

Besold. de
Jure Acadæ
p. 147.

D

quis-

qui s̄q; potest maximè studere. Cicura-
re ingenia, utilitatem voluptati, immo-
utriq; honestatem, ac pietatem
omnibus anteferre, preceptorum fercula
non fastidire; sed ruminare, in sanguinem
et succum convertere. Eorum ve-
Cic. 1. offic. stigia premere: Et discere donec profe-
ciſſe non pœnitent, hæc fermè verba
Jacobi Ehinger.

17. Sapienter prætereà cum in-
alijs universitatibus, tum in Academij
Patriæ nostræ cautum est, ut futuri
cives in certa jurarent capita; Obœ-
Const. A- dientiam Academicō Magistratū se præ-
cad. cap. 4. lituros; vindictam privatam non ex-
memb. III. ercituros, nisi cum gratiâ non discessuros,
p. 5. Academice commoda, ad quemcunq;
statum pervenerint, promoturos, &c.
Besold. de Quæ fusius in statutis Academicis
Jure Acad. exponuntur, & Besoldus ex dicto La-
orat. s. n. cobo Eheringio, ille ex Matth. Stephani
30. pag. 136. pluribus exaggerat: Querelam
subiungens quod nonnulli, viperarum ad instar ante cives, post Aca-
demi-

A. anno
D. Lansius
de Acad.

demiarum pestes evadant, ordinisq;
sui persequutores infensissimi, lite-
ratos cum literis, per quas tamen
ad honores & dignitates eveniuntur
alto supercilie contemnunt. Ve-
rūm hosce, ut periuros, *infamia ipso*
jure & vindicta ipsius D^Ei, per quem
jurarunt, indubitate sequitur. *Nam*
obligatio semel contracta, contrahentem,
tenet, donec legitime dissoluta fuerit.

18. Nota: si studiosus, Albo in-
serendus, sive dolo & calliditate si-
ve ex aliā causā, juramentum non
præstiterit, utpote *Prōfessorum magna-*
tumq; filij minorennēs sāpē inscri-
buntur, à quibus juramentum pro-
pter defectum ætatis exigi nequit.

Sunt tamen nihilominus obstricti Bcsold. dis-
ad illud servandum, non min⁹ quam fert, 2. de
alij qui ore id præstiterunt, cum ju- iure Ordinib⁹; Ci-
rimentum novam obligationem non in- vium.

ducat, sed veterem declarat atq; confir-
met.

19. *Docentibus & discentibus* inser-
viunt; *Quæstor Academie*, bona atq;

famuli Academicis privilegijs gaudere solent, ceu infra docebitur.

IV. MEMBRUM. De Studiosis.

I.

Quoniam a *Studio* frequentia, universitates Academicas magna ex parte constituit, peculiari capite & seorsim de ijs agere operæ premium videtur. Solent hi cum primum *Academiam* accedunt apud nos, sicut in *Germaniâ* & alibi, per vulgarem depositionis ritum explorari, quod tamen in *Galliis*, *Italia* vel *Belgio* non fit, ubi nihilominus *Academie* sunt *florentissime*. Patet proinde rem esse adiaphoram, nec depositionem simpliciter & per se studium facere. Dispalescit & adulcentulorum quorundam stultitia, velut mollius dicam ineptiæ eorum, qui postquam ritus hosce subiventerunt,

Matth.
Steph. c.5.
num. 4.
Midden-
dorp. l. i. c. 1.
Jacob.
Pontanus
progrm-
nasim: vo-
lum. I. c. 84.

runt, alios se homines factos somni-
ant, & cum prioribus condiscipulis
conversationem probrosam esse.
Absit ejusmodi vanitas, imò perversitas;
Studiosus à virtutis & literarum studio,
non à ludicra vexatione, nomen ac deno-
minationem traxit. Qui igitur præ-
rogativâ studiosorum gaudere cu-
pit, virtuti & honestis artibus det o-
peram & omencum nomine tuebitur..

2. Frequentantur a. ejusmodi
actus in nostris Scholis cum quod S:
R: M:ti. non visum fuerit eos abro-
gare, quoniam diuturno usu in Re-
gia Svecorum Salana invaluerunt, ut
conformitas per totum servaretur
imperium: tum quòd omni non de-
stituantur utilitate, prout à Decano,
peracto actu, novis studiosis decla-
rari solet. Ut n. Persæ qui *Salem*,
adorant, eiq, multas cædūt hostias,
sacris hisce neminem initiant, nisi
per quosdam convitij gradus, quib⁹
se sanctos , nec perturbationibus

D. 4 obno-

Besold. de
Jur. Acad.
cap. 5.

Besoldus
tract. de
Collegiis.
Kirch. Disp.
Pol. 14. Co-
rol. 1.
Constit.
Acad. c. 15.

obnoxios ostendant; ita & hīc idem
antiquitati placuit. Neq; infre-
quens est & alijs artificijs tyrones
suos ludicro aliquo vexationis ex-
ercere. Notus est etiam *Neptunius*
Bergensium ludus in Norvegiā; quem
tamen irrationalib[us] *Besoldus* vo-
cat. *Omnis a. depositionis immanitas* &
obscenitas prohibita est. At quæ rit-
ibus vitia, rudes ac pravos mores ad-
umbrantibus, nec non ænigmaticis
& ingeniosis ac utilitatis quid redi-
lentibus exercetur quæstionibus,
per ludicram vexationē est permis-
sa atq; toleratur. Non est igitur
quod ritum hunc aliqui timeant
aut aversentur, nedum planè exe-
crentur.

3. Prænotandum a. quod & su-
pra monuimus, non tam ipsis ado-
lescentibus ad Academias anhelant-
ibus, hi n. propria commoda igno-
rant, & sæpè contra eadem militant,
quam eorum parentibus & nutritio-
ribus, ut omnino, quantum fieri

po-

potest à linguis & instrumentalibus disciplinis, Grammaticâ, Logicâ & Rhetorica benè præparati accedant: ejusmodi n., quod experientia rerum magistra testatur, plus uno, quam harum rudes tribus annis proficiunt.

4. Sin cuiquam vel ætatis vel alijs contingat impedimentis, non satis esse in trivialib⁹ istis versatum; Et tamen vel commoda se offert occasio, vel necessitas injungitur, albo academico nomen dare. Huic omnino fidelis & industrius est manuductor seu privatus præceptor, adjungendus, qui & possit & velit & valeat tyroni necessaria instillare, & mores ejusdem efformare, immovitiosos impetus cohibere, erudititionem n. probitatem & authoritatem in præceptore omnino requiri mus. Cavenda a. sterilis & umbra tica eruditio quæ doctos tantum, non bonos reddit.

5. Neq, absurdum in Philosophiā putamus, si Præceptor discipu-

Ium privatum, licet in matriculam
studiosorum relatum, & verbis &
virgis requirente necessitate, casti-
gaverit. Ordinariè quidem studiosi
à verberib⁹ sunt exempti, & à Decano
cum sal sapientie ori inditur, ut salem
terra se meminerint, nec amplius in-
sulsoſ & insipidoſ mores induant; Simil-
& vinum letitiae capitibus eorum super-
funditur, ut quod in trivijs ferula &
flagris coacti, hīc suā sponte & alacri-
tate quadam hilariter præſtent.
Puerilis tamen & adolescentulo-
rum ætas vix est ut omni castigatio-
ne & animadversione utiliter desti-

Prov. 22. tuatur; *Nequitia cor pueri occupavit;*
v. 15. *quam virga disciplinæ expellat*, inquit
Blanda pa- sapiens. Stolidè igitur & impruden-
trum se- tissime faciunt, qui nimis citò filios
genes facit indulgen- suos, disciplinæ subtrahunt, eo præ-
tiā natos. *liberi sunt studiosi.* Imò liberi
sunt, non tamen ideò ab omni casti-
gatione eximendi, modo enormi-
ter committendo vel omittendo de-
lin-

linquant: Nam facienda alacriter
facere vera demum libertas est. Et in
liberè excolendis liberalibus artibus;
ab oneribus reipub., militiâ, labo-
ribus, excubiis in civitate liberum
esse nonne magna est libertas? Quam
voles disciplinam facultatemq; au-
dire, quâ voles horâ lectionibus in-
teresse, cui voles statui animum ap-
plicare pro arbitrio posse, nonne
magna est libertas? ita puto. ô li-
beros & liberrimos studiosos, si suam li-
bertatem intelligant eâq; rectè fruantur:
Q felices studiosos; si suam felicitatem
agnoscant!

6. Hic etiam ubi de STUDIO-
SIS agimus illud præterire non pos-
sumus, nec debemus, monere quan-
topere necessarium fuerit juniorib;
Academie Civibus Pravum vitare soda-
litium. Quæ Taubmanni potius quâ Frideric.
nostris inculcare verbis visum; sic Taub. Poët.
n. in *ocio suo Semestri more suo elegan-*
tissimè. Non ingenerantur hominibus
mores

mores tam à stirpe generis ac seminis,
quam ex ipsis rebus, quae ab ipsâ naturâ
loci & à vitæ consuetudine suppeditan-
tur, quibus alimur & vivimus. Adolescenti
novitio & qui nuper in Academias
venit, profectò longè curiosius circum-
spiciendum est, cum quibus edat aut bi-
bat, quam quid edat aut bibat. Nemo
n. ferè est quin aliquod vitium talibus
aut commendet, aut imprimat, aut allinet:
illud exemplo; istud sermone; hoc con-
versatione. Sumuntur, inquit Philosoph.
á conversantibus mores: & ut quædam corporis
vitia in contactos transiliunt; ita animus mala-
sua proximis tradit. Ebriosus convictores in
amorem vini traxit: impudicorum cætus for-
tem quoq; & siliceum virum emollit. Ita &
cætera vitia in proximos virus suum
transfundunt. Hæc ille; postquam,
ut ipse fatetur, professoriam lingvā
in tertium & decimum annum Wi-
tebergæ exercuisset; Addit & sedum
alios docuerat, hoc in primis sibi se
didicisse videri: Ut si quis rogitet,
quid observatu sit primum, si in Aca-
demias Suum mitti vellet? huic re-
spon-

spondēdum: *Contubernalis.* Quid
secundum? *Contubernalis.* Quid
tertium? *Contubernalis.* Tanti est,
sub primū accessū incidere in
commodū sodalitū! Ita Ci-
cero filio Ciceroni doctrinam qui- Cic. i. offic.
dem *Præceptoris*, sed non minus ex-
empla unā viventium commendat.
Experientia hoc in nobilioris & ple-
beij stemmatis non paucis, immo
nimis, proh dolor, multis ostendit;
quam etiam Taubmann⁹ Rector
Magnificus cum gemītibus testem,
inclamat, plura nobis quotidiē sup-
petunt quam vellemus. Hæc itaq;
pluribus inculcamus, quā commo-
dum quā incommodū. Nun-
quam n. nimis dicitur; quod nun-
quam satis discitur. Sic a. nos fa-
cimus officium nostrum, & excusati
sumus: Studiosi v. eorumq; paren-
tes, non nisi monitis hisce paruerint.

7. De studiosorum frequentia
idem possumus quod de Acade-
mia-

mirum asseverare; mediocritatem
esse optimam: Nimia n. multitudo
non potest non etiam malorum,
multitudinem inducere. Quan-
quam n. vitia aliquorum, toti ordi-
ni non sine iniquitate imputentur.

In inconditâ tamen multitudine,
majorem & licentiam & impunita-
tem irrepere certum est. Interim
discant & assuescant literatorum &
studiosorum flagra modestius hic

*Gen. c. 4.
vers. 8.* sentire & loqui. Potuit ne *Adam*,
in aureo isto seculo, ferreis tamen
(& si quæ ferro duriora ac graviora)
vitijs mixto, duos habere filios, quin
alter *parricidio* manus commacula-

*Gen. c. 9.
v. 22.* ret? *Noah* è tribus tantùm natis
unum *irrisorem* experiretur? *David*

2. Reg. 13 è paucis, *incestuosos parricidasq;* de-
c. 5 seqq. ploraret? & sexcenta hujusmodi.

Matt. 26. Quin & *Salvator* ipse inter duode-
Marc. 14 cim discipulos vitæ proditorem in-
Luc. 22. nit. Quid mirum si in cætu tre-

Ioh. 18. centorum, quadringentorum vel
plu-

plurium juvenum & adolescentum,
aliquot inquieta ingenia & perver-
sa capita inveniantur? Redeat quis-
q; in se & suām familiām, si nemi-
nem ibi invenerit criminī alicui ob-
noxium; ad accusandum literato-
rum ordinem pedem referat. *Ui-*
tia erunt, donec homines. Interim in
mediocri multitudine, commodior
disciplinæ locus, quam in maximâ.
Et nimia studentium caterva, negli-
gentium atq; ociosorum etiam nu-
merum in repub. sæpè auget.

8. Solet a. multis modis iuventus ad Aca-
demiam aliquam allici; non tantum celebritate
docentium, quæ una inter præcipuas est causas,
quæ auditoria reddit frequentia, & sola olim A-
cademias fecit. Præterea commeatus & victua-
lium abundantia, quæ non parum & hanc Abo-
ensem auxit, dum omnia fermè esculenta, minori
hîc quam ullibi alias precio venundentur; quam-
quam n. precium hisce annis haud leviter accre-
verit; ad eam tamen caritatem quæ alibi est
~~non excrevit~~. Facit non parum commoditas
accessus & recessus: ita ad hanc ex toto orbe na-
vigabili, in ipsa urbis præcordia, facilimus &
commodissimus est accessus. Inveniunt etiam
hic Juris Studiosi, commoditatem quam vix alibi:
Juncta

Besold: ex
Francisco
Junio.

Petr. Greg.
Tholoz. de
rep. lib. 18.
cap. 6.

Joh. Boter.
de orig.
urb. lib. 2.
cap. 4.

Juncta scilicet exercitia Academica cum praxi fo-
rensi; non modo urbis sed & Dicasterii sive
Parlamenti regii, quibus utrisque de facili vacare
poterunt. Alliciunt & studiosorum frequen-
tiam honestae recreationes, ab alea n. heluatio-
nibus, armis & libidinibus ubi non abstinetur,
nullus unquam fructus est expectandus, hinc
Franciscus I. Rex Galliae, ingenis pratum iuxta
urbem recreationibus destinavit, ubi currerent,
saltarent, luderent seq; exercebant. Ita & hic
Ab eo deambulatoria sunt undique iunctissima.
Quid deambulacro inter arcem & urbem amoe-
bius? quod montium cacuminibus salubrius?
quod navigatione in insulam Runsalensem Arci
subiungetur, ubi varia arborum & herbarum
genera, prata, lucis, agri oblectant delectabilius
esse potest? Nec omnia quae locum hunc com-
mendant, iam attingere est instituti nec fieri pot-
est. Veniat saltem qui dubitat & experiatur;
longe maiora inveniet commoda, quam vel hic
diximus vel ipse sibi polliceri queat. Honestae
itidem privilegia, non quae pétulantiae atque licen-
tiæ sunt velamenta, studiosorum cætibus & ne-
cessaria & eorundem augmenta esse testatur BOTERUS.
De nostris vero privilegiis sequenti
membro dicendum erit.

V. MEMBRUM.

I.

Joann. Boter.
de orig. urb.
L. 2. c. 4. de
stud. & Sch.

Quoniam magno cum labore o-
mnis studiorum ratio est con-

jun-

juncta & corporis & animi. Hinc
artium siye sapientiae DE A Minerva
veteribus dicta est, quod animi me-
ditationes & lucubrations nervos
imminuant, adeoq; vires corporis
incident. Plerumq; a. affecto cor-
pore, animus quoq; afficitur & tur-
batur. Æquum itaq; imò neces-
sarium ut Academicis & studiosis ho-
nesta sint *privilegia*, quibus animus
lassius reficiatur, & spiritus recreati
majori cum ardore ad studia denuò
ferantur, ait Boterus. De privile-
gijs igitur Academiarum & Academi-
corum in genere & in specie hic ali-
quid dicendi locus fuerit.

2. Solent erectiones novorum
studiorum, inquit Pet: Tholoz: se re-
ferre ad jam erectas *Scholas*, & eadem
concedi privilegia quæ alij, uni vel
omni, concessa fuere. Ita *Acade-
mia Tholosana* privilegijs *Parisiensis*
Scholæ gaudet; & *Pontimussana Pari-
ensis* & *Bononiensis* immunitatibus,
eodem teste, perfruitur. Et Aboën-

Conf. Pe-
trum Greg.
de Rep. l. 18.
c. 7. n. 4.

Pet. Thol.
dict. cap. 7.
n. 6.

Sem hanc per omnia ad formam & normam Iubaliensis Academiae erectam esse, ex fundationis diplomate constat.

3. **P**RIVILEGIA Generalia si-

Lib. II. cap. ve communia sunt: 1. Immunitas de Profes. &c.

ab oneribus civilibus Pet. Greg. cit.

loc. & nostrae Acad. privileg. p. 13.

2. Ab hospitum, militum sive alio-

rum susceptione. Ordinant. Eccl.

de scholis fol 84. 3. Habent Acade-

miae ut proprium *Cancellarium*, ita

& jurisdictionem propriam, prout sta-

tuta academica evidenter docent.

4. Et potestate Doctores, Magi-

stros & Baccalaureos creandi. 5. Sta-

tuta & leges, academicos concer-

entes, condendi. 6. Concessum

Academijs nostris proprium habete

vigiliarum Praefectum, qui fontes

capiat, inq; carcerem trudat. 7 Ju-

re municipali Civitatis, eademq,

prærogativâ, cum civibus urbanis,

in emendis perfruendisq, fundis,

hortis, mobilibus & immobilibus

Constit. A-

cad. c. i. &

privil. A-

cad. p. 5.

Constit. Ac-

c. 16. & priv.

Acad. p. 3.

iisdem priv

p. II.

Priv. Acad.

p. II.

Priv. Acad.

p. II.

Priv. Acad.

p. 14. & 15.

Priv. Acad.

p. 14.

gau-

gaudent; quæ sine omni onere liberè possidebunt. 8. Jus pescandi & pescatores constituendi. Communia hæc sunt Academicis privilegia: toti nimirum corpori Universitatis. Oldendorp. ex Rebuffo 180. Studio-
forum privilegia enumerat.

4. Magnifici Rectoris privilegia: 1. Quoad corpus, famam, domum, & bona possessa Sacrosanctus est. Sanctæ res dicuntur quæ sanctione aliquâ adversas injuriæ munitæ, & in quarum violatores severior poena statuitur. 2. In processibus Academicis, ornatu Reet. Acad. concessò uti, & per Pedellos argenteis Scepbris deduci. 3. Post Vice-Cancellarium incedere, immò Comites & Barones præcedere, quod statuta cum praxi libaliæ & alibi edocent. Erudiantur itaq; si qui errore nimis crasso patrum inter Magnificum Academiæ & Scholæ trivialis Rectorem interesse potent. In memoriam revo-
cetur, quid in diplomate fundatio

Constit. A-
cad. c. 4. p. 4

Matth.
Steph. exeg
iur. Civ.
par. 2.
Constit. A-
cad. cap. 28.

Fundat. A-
cad. Abo-
ensis.

nis hujus Aboënsis, mandatum &
seriò iussum fuit, nimirum ut Exteri
& indigenæ, debitum honorem, respe-
ctum & venerationem, immunitates &
privilegia illæsa & inviolata præsta-
rent. Neq; n. S: R: M:m hanc suam
Universitatem alijs dignitate & con-
ditione inferiorem fecisse præsu-
mendum, cum nec potestas seu fa-
cultas nec voluntas defecerit, uti ex
dictis constat.

5. *Rector Parisiensis Academiæ in*
publicis Actibus cujuscunq; facultati-
Nuncios Papæ, Cardinales, Pares Fran-
ciae, & legatos Principis cujuscunq; præcedit.

Cum primùm urbem *Rex intrat*,
primus ipsi *Rector obviam procedit*,
fidelitatem promittit, & recipit vi-
cissim privilegiorum *Universitatis*
confirmationem. *Pierre Bonfons ci-*
tate Besoldo. Rector Academiæ Putarivinæ
more Senatorum Venetorū purpurat⁹
incedit, potestq; aureâ uti stolâ, &
exacto munere, aureâ donatus cate-
nia in ordinem Equitum S. Marci reci-
pitur

Besold. de
iure Acad.
c.2. pag.
161. c. 3. fol. 55

Pierre Bon-
fons de an-
tiquit. de
Paris c. 13.
fol. 116.

Marc. Frid.
Vendelin.
Inst. polit.
l.2. cap: 20.
theſ. 15.

pitur.. Bononiensis Acad. Rector facultatem habet absolvendi ab excommunicatione. Acad. Iulie Rector, durante officio, est S. Palatij Lateranensis, Aulae & imperialis Consistorij Comes, teste Wendelino. Plura Rectoris privilegia vide in Const. Acad. d. l.

6. Habent insuper Professores, præ alijs literatis Privilegia magna, non modo quod ab oneribus debent esse immunes; sed & propter Senectutem aut morbum non sint removendi; Ast salarij dimidiâ parte substituto datâ, altera Seni unâ cum portione ex Fisco tribuenda, donec viixerit, omnino cedet. Demortuorum Professorum relictæ viduæ, anno gratiæ non secus ac Sacerdotum, relevantur. Atq; hæ ipsæ viduæ uti & uxores, liberi & domestici, Academicis privilegijs gaudent. Ultjam de honore & reverentiâ professoribus debitâ nihil dicam.. De quâ refusè & graviter Tholozanus aliqui; Apud nos professores proximiè

Besold. ex

1.6. c. de

Profess.

Menoch.

&c. Priy.

Acad. p.

penult.

Adde spe-

cian. cent.

2. class. i.

Quæst. 10.

Priv. Acad.

p. ult.

Conf. ord

Eccles. fol.

72. & seq.

duo. mi

do. do

do. do

do. do

Pet. Greg.

Thol. De

Rep. 1.18.

cap. 13.

Conf. A. post Comites & Barones incedunt, re-
cad. c. 8. liqui v. Nobiles studiosi professores inse-
quuntur, ut habent S. R. M. tis sta-
tuta Academica.

Vid. Gotho 7. Studentes itidem privilegij sat
fred. ad Au: amplis sunt honorati: que à politicis &
thent: ha bit. Cod. ne ICTis germanis ex Authenticâ Friderici
filius pro patre. IMP. deducunt, & ad tria revocant ca-
pita. 1. Ut securè vivant & habi-
de privil. stud. c. 2. tent, 2. Studiosos repressalijs, non
esse onerandos aut subijciendos.

Imò, nec ex terrâ hostili receptum, violandum.
Quo me in illust: Catt Acad. non satis fidentem,
Croatis, Nob: ac Consult: Doct: Schutz præcep.
honorandus erexit & confirmavit. 3. Quod

studiosi non possint nisi coram suo
judice conveniri.

Johan. 8. Quare solef, an Studiosus Civem ali-
VVurms. unye in suo foro conveniens, ibidem reconve-
iur. pub. niri possit? Aff: post alios VVurms: Et
Exerc. 5. Hunnius; quamvis hic de iure, quo hodie utun-
Quæst. 14. tur aliud dicendum affirmet. Ita reconventio-
nem nobis asserere videtur c. 29. tit. reg. iur.
Helf-Hunn provinc.

de privileg. 9. In nostrâ patriâ his & alijs
stud. Thes. supra in genere & in specie, de stu-
diis, enumeratis privilegijs ac im-
munitatibus frui studiosos, plurib.

statuta Academica & quotidiana ex-
perientia loquitur. Nec tantum
studiosi verum etiam alias personae,
jurisdictioni Academicæ subjectæ
Academicis privilegijs sublevantur.

10. An v. iis studiosis, qui lectiones & ex-
ercitia Academica non frequentant, sed in ocio,
inertia & lascivia tempus transigunt, libertas & Cap. ult.
privilegia Academicæ competant? dubitatur. Constit. A-
Imo negatur. Vagabundis n. erronib. & rebaldis cad. de mo-
immunitates immerito tribuuntur. Cessante n. rib. studios.
ratione legis, cessat & ipsa dispositio. Ratio a. Hunn. de
privilegiorum, ut ex superioribus patet, est inten- priv. stud.
sio nervorum in studia. Plura Hunnius. Sub iii. c. i. Q. 2.
risdictione tamen manent Academicæ & ad eius
forum spectant donec legitime separantur. Hinc Vid. Hunn.
etiam consequitur Scholares in Gymnasiis & Scho- quæst. 5.
lis particularibus, iisdem privilegiis ex parte, dict. loco.
dignos esse, nisi turpitudine atq; negligentiâ & n
se indignos reddiderint. Nam & horum studio-
rum idem finis, scopus & utilitas.

II. Honore afficiendas Academicas
& Academicos sup. probatum; Et Ma-
gistratui Academicæ superiorem locum,
præ Urbis Magistratu; nec non Civib.
Academicis præ Urbis Civib., respecti-
vè, tribuendum statuta Academicæ man- Const. Ac.
dant. cap. 10.

12. Sunt & honores Academicci,
etiam solitum Entitulatis ma-

magis strictè sic dicti; utpote, Doctoratus, licentiae, Magisterij, & Baccalaureatus gradus; qui ut magno cum judicio introducti sunt, ita & non sine ratione frequentantur: Cum ut meritis digna sint præmia; Tum ut ex hisce, tanquam publico virtutis & eruditionis testimonio, de qualitate & aptitudine personæ ad munus publicè constare possit. Neq; minus ut juventus hisce honorib. incitetur.

Præmijs n. denegatis,
*artes viles*cunt, Illud a. sedulò cavyendum ne vel meriti negligantur, vel immeriti ornentur: quod maximo est probro ubi *dignus* & *indignus* simpliciter ablativos adsciscunt. Cumq; brevi tempore nemo humana viâ, possit multa discere; & miserum sit, eum fieri *Magistrum* qui nondum novit esse discipulus, quod diuturniori tempore solidior fiat doctrina.; *Philosophie* studiosis sexennium, reliquis v. facultatibus absoluta *Encyclopaediâ* triennium ad ini-

Petr. Greg.
Tholoz,

Besoldus
Lansius,

nimum, in superioribus studijs ex-
antlandum, priusquam ad honores
adspirare poterint. Habendam,
tamen diversitatis ingeniorum &
doctrinæ rationem Tholozanus mo-
net; ne verba legis captentur: *Æquè*
n. est iustus, qui meritos & idoneos,
propter defectum saltem annorum, repu-
diat; atq[ue] is qui hebetes & indignos, pro-
pter diuturnioris solum temporis lapsum,
exornat. Unde promovendi accu-
ratissimis privatis & publicis examini-
bus subjiciuntur.

13. *Doctores inter pontificios Ma-* Heig. part.
gistri nostri, Rabini olim & Avotenu, 2. quest. ii.
patres nostri dicti, à Docendo nomen
habent, non tantum in Theologâ sed
& in Iure & Medicinâ creantur: Ma-
gna eorum dignitas, nec temerè pe-
tenda. Licentiati sunt, qui exami-
nibus & speciminibus defuncti, li-
centiam habent, cum voluerint gra-
dum doctoris petendi, ut denegari
nequeat.

Magister à magis & ter, scite ma- Beaman, de
gis Orig. ling.

Lat. in voce **magis quam verè**, potius à *Magus*,
Magister, quod sapientia & studij occultioris
sit sollicit⁹ mystes, derivand⁹. Stri-
ctè appellantur qui totius *Philosophia*
curriculo absoluto laureā legitime
sunt coronati, qui etiam *Philosophie*
Dæctores vocantur. *Baccalaurei*, à
Vendelin. *Lauribaccis* quibus olim decoraban-
specit, loc. tur vel *Bacalarij*, à porrecto baculo,
Besold. de c. 4° emancipationis signo; vel à *battre*,
iure Acad. *gallico*, *battalarij* idest preliantes; ita-
dicti, qui emenso humanioris lite-
raturæ stadio, primum progressus
testimonium publicè aquisiverunt.
Nunc eodem actu quo *Magistri* cre-
antur. *Qui v. honoribus* hisce di-
gni videntur, non dum potiti, *Can-
didati*, à candore, audiunt. *Promotio-*
nis actus ut elegans est ita & significa-
Heig. par. 2. tivus. In *Cathedram* promovendi
Quæst. II. ducuntur, ut in possessionem ejus,
quasi pedis positione ducantur. *Byre-
tum Doctorum* quondam insigne fuit.
Pileus libertatis index, liberum à cen-
suri examinum notat. *Liber clau-
sus*.

fus, memoriam, apertus studium innuit
Anul⁹ ingenuorū insigne, & fidei argumē-
tū Musas atq; virtutes temperantiam,
justitiam despontatas monet. Oscia. Rom. ult.
lum charitatis & amicitia symbolum, Prov. 10.
claudit omnia, ut charitas ipsa. 1. Pet. 4.

14. Olim gradus Academicos
honori sibi duxere Principes, nobiles
aliaq; personæ Illustres; Nunc injuri-
am ac dedecus reputant multi si docti
aut consulti salutentur. *Tantum in*
barbarie decus ponentes. Johannes Dux
Megapolit; Theol. Doct. Hermannus Hassia
Princeps, Magister. Nec non Richvinus Lotha-
ringiae Dux, Albert; Bav. Dux Baccalaur: &c, plu-
res vide apud Besoldum. In nostra patriâ non-
modò Archiep. & Episcopi, proximi quondam
à Rege, nobili stemmate nati, utpote Doct. Jo-
hannes eiusq; frater M. Olavus Stoore. Magist. Joh. Messe-
Cattillus, Caroli Christ. Eq. Aur. & Senator: fil. nius Chro-
Episcop. Linc. Doctor Hemming Gadd. Mag. nic. Episc.
Gustavus Trolle. Doct. Johannes Brast Linc.
Mag. Claudius Doct. Bero Scarensis. Jur. Doct. Theat.
Conradus Rogge Stregniens. Doct. Birgerus Aro-
fensis. Magist. Conradus Witz nobiliss. Castel-
jani Aboensis filius: Verum etiam ex prænobili
& etiamnum superstite, utinam diu floreat, Kurc-
korum familia, Mag. Arvidus, honores Acade-
micos non aspernatus à Messenio asseritur. Et
neta

Nota Sigismundi Imp. vox, Georg. Fiscellinum
ICTum, nobilem creatum, quod relichto docto-
rum, Equestri ordini se associaret, increpantibus:

Boterus *Uno die Equites multos creare possumus,
sed ne unum Doctorem.* Verus n. Do-
ctoratus in eruditione fundatur. Hinc Greg: 13.
Pap. quendam interrogavit: *Siete voi Dot-
tore, o vi siete adottorato?* Es ne Doctor,
vel Doctoris tantum titulo insignitus?

Besold: de- 15. Collegij membrum, licet non
iur: Acad: sit Magister vel Doctor, potest tamen &
cap: 4. Decanatus honore fruisci & gradum
alijs conferre; cum hoc non suâ au-
thoritate vel respectu sui gradus; sed no-
mine Collegij, Authoritate v. & consensu
summi Magistratus fiat. Juramenta

Const: Ac: Promovendorum in statutis haben-
cap: 16. Scil. Theologi in religionem E-
memb: 3. vangelicam, ICTi insuper justitiam,
etiam & aequitatem se servaturos.
Medici probatâ medendi ratione se usu-
ros, periculosa non adhibituros, consilia
aliorum non neglecturos, neminem
morborum publicatione afflictu-
ros, à pietate, honestate & charitate
non discessuros. Philosophi perplexita-
tem

tem & sophistificationes se vitatuos eaq;
quæ usum maximum habent tractatuos,
&c. Iurant. Confert a. gradus non
modò immunitatem, publicè disputa-
ndi privatimq;; juxta statuta, do-
cendi potestatem; sed & dignita-
tem. Sumptus in promotione fa-
ciendi eodem capite exprimuntur,.
ne tenuiores à re tam utili absterreantur,
inquit Clemens 5. Pont. Rom. Quin
& semel in Doctorem approbatus
postea, si insufficiens inveniatur re-
probari, insignib. & privilegijs pri-
vari possit, nisi casu, morbo vel senectute
scientia amissa fuerit, ait Tholozanus.

16. Academijs jurisdictionem, idest
potestatem de negocio civili vel cri-
minali aliquid statuendi, competere
in confessu est. An v. & mixtum
& merum imperium iisdem tribuen-
dū majorem habet dubitationem.
Romanorum ICtorum alii negant, ut
Pet. Heig. Cujac. Donell. Arum.
Hunn. Wurms: alij assérunt merum
imperium ut Lansius, Besoldus &
com-

Meinb. 4.

Pet: Creg:
Tholoz: de
rep: L: 13,
c.9.p.10.

Vult: 1,
Jurisp.
Rom: 12,
num: 1,

Johannes
VVurm:
Exercit: 5.
th: 10.

complures alij ab illo citati. Cer-
tum tamen est non paucas Germaniae
Academias ex speciali concessione id
sibi vendicare, nimirum, Tübingen-
sem, Heidelbergensem, Viennensem,
Lipensem, Francofurtensem, & Rosto-
chensem.

Const: A-
cad: cap: 1.

17. Apud nos res clara est, & ex-
pediti juris, quod Academie jurisdictionem
nem habent, in causis civilibus & cri-
minalibus levioribus; imo & gra-
viores (solo crimine læse Majestatis
excepto, cuius cognitionem S. R.
M. a. sibi soli reservavit) sive majores
senatus Academicus adhibito arcis Pra-
fecto, duobus Coss. & urbis judice, co-
gnoscere potest. Hic a est judiciorum,
ordo; Primam instantiam habet
Rector cum Decanis & Notario; Si
ibi res transigi nequit, Secundo ad
Consistorium devolvenda. Ab hoc
Tertio ad Cancellarium provocatio
permissa est si summa 10. libras aut
80. uncias excedat. Ab eo v. nulla
datur provocatio, sed non secus atque contra
aliam

Const: 2.
cad: cap: 7.

alia suprema iudicia res per supplicatio-
nem apud S. R. M. m. agenda erit. Sive
Rex ipse in propriâ personâ litem
dirimere voluerit, sive parlamento
hoc injungere, juxta processus judi-
cior. p. 20.

18. Ad sup. positam quæstionem igitur Scip: Gent:
ut clarius resp. dist. merum imper. in tres gradus; lib: 3, de
Primo continentur poenæ, quibus mors infligi
tur; Secundo, poenæ quibus libertas vel civitas
adimitur. Tertio, verò poenæ leviores, ut mul. Hunn: c: 2.
cta, verbera, carcer, relegatio. Quem postemum quæst: 1, de
gradum Meri Imperii Academiis competere ex. priv: stud:
perientia & praxis omnium Univeritatium con-
firmat. Imò relegatum hospitio excipere, aut Const: a-
quovis modo tueri, urbs ipsa & senatus adeoq; cad: c: 1. in
singuli Cives severè prohibentur. Quin etiam fine.
in captivandis immorigeris aut maleficiis, si Re.
ctor opem requirat, & arcis præfectus & Consu. Priv: acade-
les succurrete & auxiliares manus porrigere te. p: 12.
nentur. Habet a. Academia proprium carcerem,
neq; eius membra, in loco, ad alium Carcerem
detrudenda: nisi prævia cognitione & sententia
in Capitalibus: tum n. post declarationem S.
R. M. sis in Regis Carcerem ducendi, eiusq; sum- dict: priv
ptu plectendi. Unde primum meri imperii gra- p: 5.
dum Academiis non competere patet, præsertim
si non tam pro potestate Judicandi, quam ex-
equendi & iure gladii accipiatur.

19. Jurisdictionem suam probant com-
muniter Academiæ Romani imperii ex Authen-
tice

ticâ illâ nobili & laudatissimâ Imp. Friderici, su-
prâ laudatâ habitâ, &c. Cod. Ne fil. pro patre;
Quæ si pagina pateretur, apponi esset dignissima.
Cracoviæ à sententiis Rectoris plane non appellatur.
Oxonien: & Parif: Academiæ ius gladii
Artisæus possident. Et præfectus quidam Urbis Parif.
pol: cap:19. duos studiosos quos suspenderat de furca tollere,
mortuos exosculari & honorificè sepelire coactus
est, quod illic de scelere Scholaris cognitio sit Epi-
scopi ut Bodinus refert.

20. Hic breviter fuit ortus Academiarum
& constitutio è rebus, Personis & Juribus, ubi
cumprimis ad patrias respeximus: Plura quidem
materiæ amplitudo postularet, si temporis brevi-
tas & pagellarum angustiæ patarentur. Verum-
ea in commodiorem occasionem consultò refer-
vamus. Omnipotens Deus, qui hactenus Sere-
niss: Magistratum nostrum, ad officinas studio-
rum instaurandas benignissimè excitavit, eidem
porrò & hisce omnibus ex alto benedic! Amen.

COROLLARIA.

I.

Licenciati Doctorum privile-
gijs fruuntur.

2. Studiosis arma gestare non convenit.
3. Studiosorum libri non sunt oppignoran-
di. Arg. Artic:83.jur.milit. Suet. &
l. 8. C. quæ res, pīg. oblig. poss.

P A R A D O X.

Adversarius duplex Magister.

F I N I S.